

MoBa-nytt 2/2014

Kjære deltaker i MoBa

Det skjer hele tiden spennende ting i MoBa. I dette elektroniske nyhetsbrevet finner du nytt fra forskningen og annen informasjon som kan være interessant for deg som deltaker. God lesning!

Vinneren av konkurransen i årets nyhetsbrev

I nyhetsbrevet 2014 ba vi MoBa-barna hjelpe oss med å finne gode navn til robotene i Biobanken. Det var stor interesse, og vi fikk over 300 morsomme og originale navneforslag.

Juryen hadde en vanskelig jobb, men landet til slutt på forslaget til Philip: **DiNA og Cellerik**. Premien, et gavekort på kr 300 er sendt i posten. I tillegg har vi sendt gavekort à kr 100 til 10 tilfeldig uttrukne vinnere. Vi takker alle for flott innsats og gratulerer vinnerne!

MoBa feirer 15 års jubileum i år

Det første MoBa-barnet ble født på Sotra i 1999. Siden det hele startet i Hordaland, inviterte vi alle deltakerne i Hordaland til feiring.

Bursdagsfesten ble arrangert i Bergen 20. september i forbindelse med Forskningsdagene 2014. Det ble en fin MoBa-markering for 1.250 barn og voksne. Øsende regnvær la ingen demper på stemningen.

Vi benyttet anledningen til å spørre deltakerne om en del ting vi lurer på – blant annet om det er viktig hvor lang tid det tar å fylle ut spørreskjemaene.

De fleste svarte at tiden ikke spiller noen rolle, det viktigste var det blir samlet inn gode data. Vi spurte også om motivasjonen for å delta. Deltakerne svarte at det som motiverer dem, er at de bidrar til viktig medisinsk forskning og at de deltar i en viktig undersøkelse for å bedre folkehelsen i Norge.

Nyhetsbrev og omtale av MoBa-resultater i media er også motiverende, mens korte skjemaer og hurtigsvarspremier ikke ser ut til å ha en sterk motiverende effekt.

Vi hadde også laget noen spørsmål til de unge. Vi lurte på hva som ville motivere dem til å fylle ut et spørreskjema.

Her var ikke svarene like entydige, men overraskende svarte de fleste at det er uviktig om spørreskjemaet er elektronisk eller på papir, og om de kan vinne en premie. De fleste sa også at det ikke er viktig at mor eller far oppfordrer dem til å fylle ut skjemaet.

Vi arbeider nå med spørreskjemaer til 13 – 14-åringer. For første gang ber vi de unge svare på egen hånd. Det blir spennende å se hvordan dette går.

På grunnlag av den lille, uhøytidelige spørreundersøkelsen i Bergen, har vi kanskje grunn til å tro at ungdommen også synes det mest motiverende er å delta i en viktig undersøkelse som kan bidra til å finne årsaker og behandlinger for sykdommer som kan bedre folkehelsen.

Denne fine tegningen har vi fått fra Bethine 10 år. Hun har tegnet MoBa-gjengen som helt tydelig er klare for julen. Med den ønsker vi dere alle en riktig god jul. Selv om det er litt tidlig.

Svangerskapsforgiftning fortsatt et mysterium

Svangerskapsforgiftning (preeklampsi) er en sykdom som rammer tre til fire prosent av alle gravide. Den kan være svært alvorlig, men kan også bare gi lette plager.

I Norge er vi flinke til å oppdage sykdommen på et tidlig stadium gjennom helsekontroller. Men på verdensbasis dør omtrent 50 000 gravide kvinner hvert år på grunn av sykdommen, og et stort antall barn dør, eller blir varig skadet.

Problemet med svangerskapsforgiftning er at vi ikke aner noe om årsakene, og at det heller ikke finnes en effektiv behandling. Det er mye som tyder på at kvinner som har hatt sykdommen i ett eller flere svangerskap har høyere tendens til å utvikle hjerte- og karsykdommer senere i livet.

Forskerne lurer også på om barna deres blir utsatt for høyere risiko for sykdommer senere. Forskere i flere land ønsker å følge opp kvinner som har hatt svangerskapsforgiftning og barna deres i årene framover. Vi diskuterer nå hvordan MoBa eventuelt skal delta i et slikt forsknings samarbeid.

Hittil er det publisert 12 vitenskapelige artikler om svangerskapsforgiftning fra MoBa. Halvparten dreier seg om sammenhengen mellom den gravide kvinnens livsstil (røyking, fysisk aktivitet og kosthold) og svangerskapsforgiftning. Den andre halvparten dreier seg om kvaliteten på dataene om svangerskapsforgiftning i MoBa, om infeksjoner, tidligere svangerskapsutfall og miljøgifter.

Det har lenge vært kjent at røyking reduserer risikoen for svangerskapsforgiftning. Vi har funnet at det bare gjelder hvis røykingen skjer i de siste månedene av svangerskapet.

Denne sammenhengen er merkelig, og vi har i samarbeid med amerikanske forskere startet jakten på stoffskifteprosessene som kan ligge bak. Hvis vi finner noen ledetråder her kan det hjelpe oss å forstå årsakene til sykdommen.

En annen merkverdighet er at svangerskapsforgiftning er mye vanligere i kvinnens første svangerskap. Det kan se ut som et svangerskap virker som en slags vaksine mot svangerskapsforgiftning senere.

For å forstå dette bedre, har vi innledet samarbeid med forskere ved Universitetet i Cambridge i England for å se om det er spesielle gener hos barnet som kan påvirke mors immunapparat.

Vi er med i flere nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter med svangerskapsforgiftning som tema. Hvis MoBa kan bidra til ny kunnskap på dette feltet kan det bety mye for bedre forebygging og behandling på verdensbasis.

Kortversjon av MoBa filmen

Husker du MoBa-filmen?

Se filmen her: <http://vimeo.com/95795927>

Nå har vi laget en kortversjon. Den har engelske undertekster. Vi skal bruke den i presentasjoner av MoBa på møter, seminarer og konferanser med beslutningsdeltakere, forskere og samarbeidspartnere i inn- og utland. Filmen varer i cirka tre og et halvt minutt. Du kan laste den ned fra YouTube og Vimeo.

Se filmen her: <http://www.fhi.no/artikler/?id=112505>

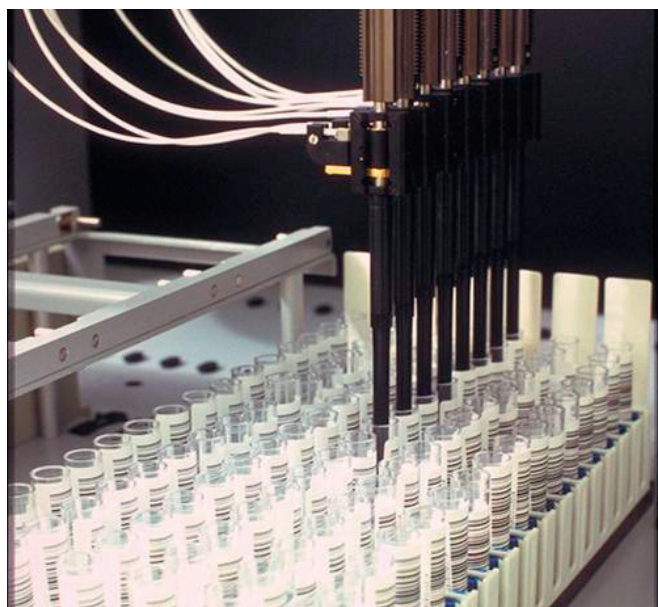
Fjær i hatten til Biobanken

Folkehelseinstituttets biobank har nylig fått sertifikat etter ISO-9001 standarden for biobankens omfattende kvalitetssystem. Dette betyr at vi nå er enda mer sikre på at vi oppbevarer og bruker de biologiske prøvene deltakerne har gitt til forskning på best mulig måte.

Biobanken har et eget kvalitetssystem og interne rutiner som sørger for at kvalitet og sikkerhet blir tatt hånd om. Vi har strenge opplæringsprogram, et eget system for å lære av feil som blir gjort, instruksjoner for hvor lenge de forskjellige prøvene kan oppbevares i romtemperatur og hvor lenge DNA kan stå før nedfrysing.

Biobanken inneholder biologisk materiale som er gitt av deltakere i flere forskningsprosjekter og helseundersøkelser. Biobanken har mange frysebokser og to store fryserom med robotene DiNA og Cellerik. MoBa er det største prosjektet med over 270.000 deltakere.

Biobanken har først og fremst plass til å lagre mange millioner prøver, men i tillegg tilbyr vi hjelp til å samle inn og registrere prøver, behandle dem og levere ut en liten del av dem til forskning.

MoBa magasin til alle deltakere

I forbindelse med 15 års jubileet for MoBa har vi laget et magasin der vi omtaler viktige prosjekter og forskningsfunn. MoBa magasinet er utarbeidet med tanke på å gi deltakere, beslutningstakere, politikere, finansierer av forskningen og andre interesserte et lite innblikk i hva som har skjedd i MoBa i løpet av disse 15 årene.

Du kan lese MoBa magasin her:

<http://www.fhi.no/dav/1481e5d376.pdf>

Magasinet finnes også i trykt versjon, og alle deltakere får dette i posten som en julehilsen fra MoBa. Dersom du ikke ønsker å få magasinet i posten, eller ønsker flere eksemplarer, kan du kontakte tove.kolset@fhi.no

Har du gamle skjemaer liggende?

Dersom du har et gammelt skjema liggende hjemme, så fyll det ut og send inn. Det blir ikke for gammelt! Selv om du ikke har besvart alle skjemaene, så setter vi stor pris på at du fyller ut de nye vi sender deg.

Det er også fint om du melder fra om endring av adresse, epost og mobilnummer.

Tusen takk for ditt viktige bidrag til MoBa!

Redaksjon:

Per Magnus (ansvarlig redaktør)

Tove Kolset (redaktør)

Charlotte Birke

Patricia Schreuder

Kontakt oss her: morbarn@fhi.no

Redaksjonen avsluttet 03.11.14